

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET
FM2019/205
Tillie Martinussen

22. marts 2019 – 1. behandling

Forslag til: Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxx 2019 om støtte til personer med handicap.

(Medlem af Naalakkersuisut for Sundhed, Sociale Anliggender og Justitsområdet)

Dejligt at handicaploven nu endelig tages op, og behandles, samt – er vi sikre på – vedtages. Skønt. Den har været længe undervejs, så tak til Naalakkersuisoq for at fremsætte den.

For os med familiemedlemmer med handicaps, er det længe ventet.

Vi vil indlede med at sige, at handicaps er mange forskellige ting, og at psykiske handicaps, udviklingshæmning, sensoriske nedsættelser, psykiske udfordringer m.fl., for nemhedens skyld i det efterfølgende i vort ordførerindlæg er benævnt ”handicappede”, eller ”personer med handicap”, selv om betegnelsen er forældet og ikke dækkende for den gruppe personer lovgivningen dækker.

Kommunalt ansvar, finansiering/implementering til/i kommunerne, fagpersoner samt samarbejde

Indledningsvist vil vi sige dette:

I det hele taget, lægges der meget ud til kommunerne i denne tid, og det giver Samarbejdspartiet anledning til nogen bekymring, da vi kan konstatere, at kommunerne i forvejen har svært ved at løfte deres opgaver, og at kommunerne typisk heller ikke kan stille fagpersoner, eller personer med faglig indsigt til rådighed i den i nærværende lovgivning varslede niveau af støtte.

Denne lovgivning fordrer et intensiveret samarbejde mellem Selvstyret og kommunerne, særligt i implementeringsfasen, for, at den får den fulde effekt.

Vi kunne godt ønske os tilsynshyppighed fra Selvstyret indarbejdes, og at kommunal-tilsynet fra kommunernes tilsynsenheder af personer med handicaps, inkluderes i Selvstyrets tilsyn.

Der skal meget bedre samarbejde til mellem Selvstyret og kommunerne, både ressourcemæssigt, uddannelsesmæssigt, finansieringsmæssigt, personalemæssigt osv. Ellers forbliver denne lov blot et godt stykke papir, uden reelt indhold.

Dernæst:

Vi glæder os til at høre uddybet, hvordan handicapcentret vil sikre genoptræning.

Ét af de store problemer indenfor kommunerne i praksis, er, at sikre genoptræning vedligeholdes og kan udføres af fagpersoner i hjemkommunen, efter hjemsendelse efter behandling i sundhedsvæsenet.

Vil Naalakkersuisut sikre de fornødne kompetencer og tilvejebringe muligheder for at hyre fagpersoner på konkurrencedygtige kår i kommunerne, samt sikre finansiering af dette?

Vi har desværre set i en del tilfælde, at personer ender i handicap, hvis de ikke får en målrettet og dygtig genoptræning, også efter hjemsendelse fra livstruende sygdomme som f.eks. embolismer, hjerteanfald og andre lignende sygdomme.

Det kunne samtidig være ganske interessant at få følgeforskning, samt en evaluering indbygget i implementeringen af denne lov, således at den implementeres bedst muligt. Dette kan bruges som eksempel på fremtidig lovgivning på områderne, og en dygtigere implementeringsstrategi i det offentlige, generelt. Derfor spørger vi, hvordan implementering, samarbejde og evaluering sikres bedst practice af Naalakkersuisut, og hvordan Naalakkersuisut agter at følge lovgivningen til dørs?

**SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET**

Vi vil dog gerne rose nuværende, og tidligere Naalakkersuisut, samt deres embedsværk for, at sikre udredningskompetencer på tværs af kommuner og Selvstyrets kommende handicapcenter, i samarbejde kan udrede personer. Mere af den type samarbejde, tak.

Botilbud, handicapvenlige faciliteter, visitationsproces

Vi vil starte med at foreslå, at vi får en kørestolsrampe til talerstolen i Inatsisartut, samt handicapvenlige tilskuerpladser, og kørestolsramper og handicapfaciliteter i Selvstyret.

Det mangler vi nemlig.

Ganske kort, vil vi også spørge til afsnittet i § 13, stk. 3, og § 14, stk. 3.

Det er jo allerede lovpligtigt at indhente børneattester til personale der skal arbejde med børn. Man kan jo overveje at udvide loven om børneattester igen til at omfatte umyndige personer, og personer med nedsatte funktionsevner etc.? Det er vel sigtet med disse afsnit? Vi er blot bekymrede for, at man kan risikere, ikke at følge denne retningslinje hvis den alene findes i nærværende lovgivning, og ikke konsekvensrettes i hovedloven.

Vi skal også henlede opmærksomheden på, at takstbetalinger hidtil ikke har fungeret optimalt i døgntilbud. Måske var det en god idé, at retænke takst-systemet, således at det økonomiske incitament for at sikre et botilbud i nogen grad afvejes mod, at kvaliteten af botilbuddet vejer tungest, inklusiv fagpersonale, således at botilbuddene gøres optimale for beboerne, og ikke lider under kommuners manglende penge til området. Under alle omstændigheder bør der være et stærkt tilsyn med bostederne. Kontinuerligt. Derfor savner vi en bestemmelse om, hvor ofte tilsynsenhederne skal føre tilsyn med de i lovgivningen fastsatte områder.

Vi mener, at det kan blive nødvendigt at samarbejde med kommunerne om, at kunne tilbyde gode kontrakter til tilflyttende uddannede personer, bedre kontrakter til sundhedsfagligt personale i kommunalt regi, samt at bygge-sektorplaner for Selvstyret hhv. kommunerne, skal samtænkes, og samkøres mere, for at finansieringen af disse pladser kan lade sig gøre i praksis.

Vi glæder os over, at man vil stille boliger og bosteder til rådighed, men er bekymrede for mangel på fagligt personale, vi ser mangel på ældrepleje-området, døgntilbud til børn og unge, samt andre døgn-faciliteter og botilbud i landet.

Støttepersoner og bisiddere, kommunens vurderinger af støtte, arbejdsmarkedstilknævninger

Vi er særdeles glade for afsnittet omkring en sikret ret til en bisidder i øvrigt. Hvorledes tænker Naalakkersuisut og kommunerne, at denne udføres på kysten, i mindre byer og bygder, og at sikre en høj faglig kvalitet? Der står ikke krav om, at kommunalbestyrelserne skal indhente faglig viden i arbejdet med at afgøre, om handicappede har brug for støtteforanstaltninger. Dette vil vi gerne have medtaget i nærværende lovgivning.

Det er sådan i dag, at kommunalbestyrelser, kan føle sig tvunget til give afslag af økonomiske årsager, eller pga. manglende faglige kompetencer, eller manglende faglig indsigt i en person med funktionsnedsættelser, eller handicaps.

De kan også begrunde eventuelle afslag på støtte til familier "med mange ressourcer", altså f.eks. familier med stærke forældre. Det er forfejlet, da ressourcestærke familier, også har behov for støtte, vejledning og

**SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET**

tilbud til deres handicappede familiemedlemmer, i nogle tilfælde for ikke selv at ende som stressede, resourcesvage eller udbrændte. Derfor skal pårørende, og holistiske faglige vurderinger inkluderes i lovgivning også. Pårørende bør tilbydes støtte i det omfang det er nødvendigt for at kunne forblive på arbejdsmarkedet.

Hvorfor det i vor optik, er afgørende, at der indhentes oplysninger både lægefagligt, og af andre relevante fagpersoner, og en holistisk vurdering af familien og primære omsorgspersoner for den handicappede, for at kunne afgøre en sag om støtte til personer med handicaps. Pårørende og den handicappede bør også kunne bede om rådgivning fra Handicapcentret under visitationsprocessen. Det vil styrke deres sagstilling.

Samarbejdspartiet mangler vi faktisk lidt omkring arbejdsmarkedstilbud, støtte-foranstaltninger til arbejdsmarkeds,- og uddannelsestilbud for handicappede i nærværende lovgivning, ligesom Samarbejdspartiet på sidste samling pegede på – og fremsatte forslag om - at der mangler mere fleksibel boligstøtte-lovgivning, så dette ikke spænder ben for deltagelse på arbejdsmarkedet og fastholdelse af egen bolig, som det faktisk gør for en del handicappede og funktionsnedsatte borgere i dag. Vi opfordrer derfor Naalakkersuisut til endnu en gang, at kigge på omkringliggende lovgivning i forbindelse med denne lovs behandling.

Styrkelse af underretninger ved overgreb mod personer med handicaps, lønninger, hjemrejser

Det er et fantastisk godt tiltag, at der er styrket lovgivning på underrettelser for mistanker om vold, misrøgt, seksuelle overgreb, eller andre typer overgreb på personer med handicaps.

Ros for det. Do er der ingen sanktioner nævnt, hvis den skærpede underretningspligt ikke overholdes. Det bør være en overvejelse værd om der skal medtages noget i lovgivningen.

Vi er nødt til at kritisere paragrafferne om lønninger hos støttepersoner og fagpersonale, som binder kommunerne, og arbejdstagerne til den laveste SIK-løn for en ufaglært, uden skelen til, om personalet man vil ansætte i øvrigt har uddannelse, og lønniveau.

Disse bør opblødes, for at give kommunerne fleksibilitet i ansættelser, samt at sikre jobmodtagerne, når Naalakkersuisut kan sætte et fast beløbsloft, bør de også give mulighed for at sikre en lønning der er op til kommunalbestyrelsen der har ansættelseskompetencen, og byrden i øvrigt.

Vi mener, man bør sikre i lovgivningen, at personen med handicap har lov til mere end én rejse hjem om året, hvis den handicappede kan finansiere sine egne rejseomkostninger, samt ophold for sig selv under rejsen, uanset alder. Således bør kommunen eller botilbuddet finansiere rejse og ophold for eventuelle støttepersoner. Det bør være en lovmæssig ret for handicappede, at kunne rejse hjem mindst 2 gange årligt, eller mere – særligt for dem hvis rejser de selv kan finansiere for sig selv, og hvor modtagerne kan agere støttepersoner i perioden mens de handicappede er på hjemrejse.

Ligeledes finde vi grænsen med 9 døgn mærkelig, særligt hvis der kan ske medfinansiering af den handicappede eller dennes pårørende, og under alle omstændigheder, bør det bero på en faglig vurdering af bedst mulig pædagogisk udnyttelse af tiden. Om det er 14 dage kan det vel arrangeres?

Vi mener i hvert fald, at udvalget bør indhente oplysninger fra diverse handicap-organisationer og pårørende-organisationer vedr. dette.

Det er trods alt mennesker vi taler om, og pårørende, hvor hjemstavnen kan være meget langt væk, uden at det på nogen måder er de handicappedes egen skyld, at de har handicaps.

SULEQATIGIISITSUT
SAMARBEJDSPARTIET

Overordnet set er der ros til lovgivningen – få nu det hele med

Gennemgående er vi meget positive overfor lovgivningen, og få nu det hele med, bl.a. vurdering af alle partiernes inputs i dag, et grundigt udvalgsarbejde, samt organisationernes input.

GIF peger på bedre handicap inklusion i idrætten.

KNIPK foreslår handicapråd i alle byer, man kunne måske vælge en repræsentant fra alle byer hvor der bor mennesker omfattet af loven i stedet, der kan melde ind til de centrale handicapråd?

Det Sociale Ankenævn bør tilføres flere ressourcer, og videre arbejdsområde, for at kunne følge med alle de opgaver de har i dag, og afgørelser bør kunne indgives til Ombudsmanden, efter endt behandling hos DSA.

Der er behov for hurtigere sagsbehandling ved DSA, og støtte til at nedbringe ventetiden, samt sikre en støtte til kommunernes tilvejebringelse af oplysninger og beslutninger der skal træffes i forbindelser med klager, herunder udlevering af materiale osv., således bestemmelserne om klager får fuld effekt.

Vi mener også, at pårørende-støtte, pårørende-vejledning, pårørende-terapi bør være en del af lovgivningen. Det er af afgørende vigtighed, at familierne anses for en holistisk enhed, hvor en del af familien har behov for støtte, men hvor hele familien sammen, skal klare en hverdag som en familie med et handicappet familiemedlem. Dette kan nedbringe antallet af anbringelser, fraflytninger fra landet, sikre tilknytning til arbejdsmarked og uddannelser, og man kan undgå at nogle ender som udsatte familier eller personer, blot pga. handicappede medlemmer af familien.

Ligeledes mener vi ikke, at man kan tolke en lovgivning på baggrund af "en pårørendes opførelse", som der anføres i bemærkningerne til høringsparterne i denne lov. Der bør indarbejdes et klarere juridisk grundlag for, hvornår en forælder eller værge, ikke høres i forbindelse med handicappedes sagsbehandling.

Og værgesformuleringen omkring f.eks. en professionel værge, kontra en pårørende-værge er også en underlig fisk. Det er jo netop værgerne der skal træffe afgørelser for personer med handicaps, og som minimum må man forvente at de hører de pårørende, når formålet med denne lov er at være moderne og tidssvarende.

Tidligere har man behandlet handicappede og deres pårørende, umenneskeligt og som sagsnumre, mere end som mennesker, og der er behov for, at dette ophører.

Derfor er det vigtigt at definere disse begreber i nærværende lovgivning og skærpe bestemmelserne alle steder hvor der kan sås tvivl.

Med disse mange ord, sender vi nærværende til grundig udvalgsbehandling, og beder udvalget tage ovenstående med i deres arbejde, da vi ikke er medlem af pgl'd. Udvalg.

Tak for ordet.